

4. Van Dijk T. A. Discourse and Context: A Sociocognitive Approach. Cambridge : Cambridge University Press, 2008. 283 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-664-5-38>

**HESITATION PAUSES IN ORAL SPONTANEOUS SPEECH
(BASED ON EXAMPLES FROM UKRAINIAN AND FRENCH)**

**ПАУЗИ ХЕЗИТАЦІЇ В УСНОМУ СПОНТАННОМУ МОВЛЕННІ
(НА ПРИКЛАДАХ УКРАЇНСЬКОЇ І ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ)**

Fliashko O. V.

*Bachelor Student at the Educational
and Scientific Institute of Philology,
Taras Shevchenko National University
of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Фляшко О. В.

*студентка бакалаврату Навчально-
наукового інституту філології,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Звуковий лад мови – це її справжнє звукове «обличчя» [8, с. 67], що забезпечує комунікативну спроможність соціуму, знаходить свою динамічну реалізацію в живому мовленнєвому потоці. Дослідженням цієї фундаментальної структури займається фонетика, яка постає як «крос-галузева ділянка мовознавства» [10], оскільки вона інтегрує лінгвістичні та когнітивні вектори пізнання.

У центрі уваги постає усне спонтанне мовлення як складний когнітивно-комунікативний процес. Його невід’ємним атрибутом є паузи хезитації – природні маркери мислення мовців, темпоральні перерви або заповнені вокалізовані сегменти, котрі спричинені труднощами у процесі продукування думки.

Хезитація (*грец. hesitation – коливання, затинання*) – різновид паузи, викликаний обдумуванням можливих варіантів продовження мовлення, пошуком потрібного елемента мовного коду, перебудовою структури повідомлення в процесах вербалізації тощо [9, с. 342]. На відміну від комунікативно релевантних пауз, що слугують засобом організації та прагматичного увиразнення висловлювання, паузи хезитації не мають безпосередньої комунікативної настанови. Натомість вони репрезентують механізми внутрішнього мовленнєвого планування думок і зовнішні прояви когнітивної обробки інформації в умовах «онлайн продукування» мовлення. Вони пов’язані з емоційним ставленням мовця до повідомлення, з пошуком синонімічних засобів

вираження думок, з самовиправленням, з перебудовою синтаксичних структур, з пригадуванням тощо [11, с. 284].

Частотність пауз хезитації насамперед зумовлена екстралінгвальними чинниками: комунікативною ситуацією, рівнем складності дискусії, індивідуально-психологічними характеристиками мовця (темпераментом, ступенем загальної ерудиції, рівнем професійної компетентності та обізнаності в обговорюваній темі, «звичкою»). Важливо, що «... часті або надмірні за тривалістю паузи провокують у реципієнтів замішання, роздратованість, почуття тривоги, а як наслідок – якість комунікації значно знижується» [12, с. 47].

Феномен паузації роздумів (хезитації) виявляється у так званих «заповнених» (*Filled Pauses, FP*) і «незаповнених» (*Unfilled Pauses, UP*) паузах, зокрема в «автоматизмах» (*automatisms*) [1;7], повторюваннях (*Repeats, R*), «фальш-стартх» (*False Starts, FS*) [6, с. 24].

Автоматизми (*automatisms*) [1;7] позначають вислови, які мають сталу структуру, і є так званими «філерами», «філерними словами» (*filler words*, від англ. fill – заповнювати), які слугують для підтримки безперервності мовлення і надання додаткового часу мовцю на формулювання, пригадування думки й уникненню «незаповнених пауз» (*unfilled, silent pauses*). Відповідно до функцій найпоширенішими прикладами автоматизмів можуть слугувати: укр. 1) апелятивні, метатекстові коментарі (*бачите (бачте), розумієте, знаєте, слухайте, уявіть собі, повірте*), 2) десемантизовані модальні (*насправді, чесно кажучи, як на мене, якщо чесно, [мені] здається, звичайно, на мою думку*), 3) дискурсивно-організаційні (*отже, відповідно, таким чином, наприклад, врешті-решт, одним словом, коротше кажучи*); франц. 1) *appellatifs (tu vois / vous voyez, tu sais / vous savez, imagine / imaginez, tu comprends / vous comprenez, écoute / écoutez, regarde / regardez, crois-moi / croyez-moi, imagine / imaginez)*, 2) *modaux désémantisés (en fait, franchement, à mon avis, pour être honnête, il me semble, évidemment, bien sûr, selon moi, personnellement)*, 3) *des connecteurs logiques (donc, alors, ainsi, par conséquent, enfin, bref, en effet)*.

Повтори (*Repeats, R*) подібні до «автоматизмів». Вони можуть бути представлені: 1) одним, рідше двома-трьома елементами (окремими словами, словосполученнями або короткими фразами): укр. (*добре-добре, якби ж якби ж, ага-ага, так-так, ну от ну от, тину того*); франц. (*c'est ça, comme ça, c'est comme ça, bon ben, voilà voilà, mais*); 2) повторюваними фрагментами слів (складами, звуками, звукосполученнями): укр. (*ну-ну, от-от, мг-мг, так-так*); франц. (*alor-r-rs, ben, bah, bof, hein, pff, eu, euh, em, eh, oe, n*) [2;3], 3) прологанціями (*prolongations*) (слово вимовляється понад його «нормальну» довжину)

[4, с. 246; 5]: укр. (e-e-e, a-a-a, м-м-м, ем-м-м, ну-у-у, взагалі-і-і, дуж-е-е-е, насправд-і-і-і, ц-е-е-е, н-у-у-у, спол. і-і-і); франц. (je-e-e « je », bon-n-n « bon », oui-i-i « oui », voilà-à-à « voilà », e-e-et « et », très-è-ès « très »).

«Фальш-старт» (*False Starts, FS*) [6, с. 24] – висловлювання, у яких мовець 1) або обриває фразу без її завершення (*Non-Retraced FS*): укр. («я хотіла би спочатку розповісти про [...]», «це питання стосується [...]», «ми маємо обговорити важливі [...]», «дозвольте мені звернути увагу на [...]»); франц. («je voudrais d'abord vous parler de [...]», «permettez-moi d'attirer votre attention sur [...]», «cette question concerne [...]», «nous devons discuter des aspects importants [...]»); 2) або продовжує корекцію вже вжитого слова чи фрази (*Retraced FS*): укр. («дозвольте спочатку сказати про [...], але спершу хочу подякувати [...]», «ми маємо обговорити важливі аспекти [...], проте, перш за все, дякую [...]»); франц. («cette question concerne tout le monde [...], bien qu'avant tout il faut souligner [...]», «je souhaiterais attirer votre attention sur [...], mais laissez-moi d'abord exprimer ma gratitude [...]»).

Отже, пауза хезитації має амбівалентний функційний статус у структурі усного спонтанного мовлення. З одного боку, вона може виконувати конструктивну роль, забезпечуючи мовцеві додатковий часовий ресурс для когнітивного планування, коригування подальшого висловлювання, а також опосередковано сприяти підтриманню комунікативної взаємодії з аудиторією. З іншого боку, надмірна хезитація здатна порушувати цілісність сприйняття повідомлення, знижувати його інформативну щільність та ускладнювати процес декодування змісту. Зіставний аналіз хезитаційних явищ в українській і французьких мовах засвідчує їхню універсальну природу, що підтверджує когнітивну зумовленість механізмів спонтанного мовлення незалежно від лінгвокультурного середовища.

Література:

1. Blanken G., Marini V. Where do lexical speech automatism come from?. *Journal of neurolinguistics*. 1997. Vol. 10, no. 1. P. 19–31. URL: [https://doi.org/10.1016/s0911-6044\(97\)00001-8](https://doi.org/10.1016/s0911-6044(97)00001-8) (date of access: 16.02.2026).
2. Campione E. & Véronis J. (2004), « Pauses et hésitations en français spontané », Actes des XXVe Journées d'Étude sur la Parole – JEP 2004, Fès (Maroc), 109–112.
3. Candea M. Contribution à l'étude des pauses silencieuses et des phénomènes dits "d'hésitation" en français oral spontané : étude sur un corpus de textes en classe de français. 2000. URL: <https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-00290143> (date of access: 16.02.2026).

4. Clark H. H. Pauses and Hesitations: Psycholinguistic Approach. In: Keith Brown, (Editor-in-Chief) *Encyclopedia of Language & Linguistics, Second Edition*. 2006. Volume 9, pp. 244–248. Oxford : Elsevier.

5. Corley M., Stewart O. W. Hesitation Disfluencies in Spontaneous Speech: The Meaning of um. *Language and Linguistics Compass*. 2008. Vol. 2, no. 4. P. 589–602. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1749-818x.2008.00068.x> (date of access: 16.02.2026).

6. Howard Maclay & Charles E. Osgood (1959) Hesitation Phenomena in Spontaneous English Speech, *WORD*, 15:1, P. 19–44. DOI: 10.1080/00437956.1959.11659682

7. Sidtis D. V. L. When novel sentences spoken or heard for the first time in the history of the universe are not enough1: toward a dual-process model of language. *International Journal of Language & Communication Disorders*. 2004. Vol. 39, no. 1. P. 1–44. URL: <https://doi.org/10.1080/13682820310001601080> (date of access: 16.02.2026).

8. Бас-Кононенко О. В. Проблеми української фонетичної термінології (артикуляційний аспект). *Українська мова*. № 4(92). С. 66–78. URL: <https://doi.org/10.15407/ukrmoiva2024.04.066> (дата звернення: 16.02.2026).

9. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Акад., 2004. 342 с.

10. Іщенко О. С. Експериментальна фонетика у світлі сучасних комп'ютерних технологій. Інтелектуальні системи та прикладна лінгвістика. *Інтелектуальні системи та прикладна лінгвістика* : матеріали I Всеукраїнської наук.-практ. конф. (15–16 березня 2012 р.). Харків, 2012. С. 16–17.

11. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підруч. для студ. класич., пед. і лінгвіст. ун-тів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька [та ін.] ; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

12. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення : навч. посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2011. 228 с.